

Risicomonitor 2018-02

Algemene dienst

September 2018

1. Inleiding

We streven door integraal risicomanagement naar een groter risicobewustzijn en naar een betere beheersing en integrale aanpak van risico's. Bewustwording van risico's is een belangrijke eerste stap naar een betere beheersing. Een betere beheersing van risico's door de organisatie draagt bij aan de kwaliteit van de besluitvorming door het bestuur en het rechtmatig realiseren van gemeentelijke doelstellingen.

Daarom is het van belang regelmatig stil te staan bij de risico's die het bereiken van de doelstellingen in de weg kunnen staan en het gesprek hierover te organiseren. Een belangrijke doelstelling hierbij is het continu organiseren van aandacht voor risico's en hierover met elkaar in dialoog zijn. Met de risico monitor streven we ernaar om risico's tijdig in beeld te krijgen, zodat keuzes maken en bijsturing mogelijk zijn. De risico's worden periodiek (tweemaal per jaar) op gestructureerde wijze in beeld gebracht. Daarnaast zijn risico's en risicobeheersing een vast onderdeel van de planning en control gesprekken in onze organisatie

De monitor is afgebakend tot risico's die bij de algemene dienst kunnen optreden en is als bijlage bij de begroting gevoegd, ter kennisname voor de raad. Voordat wij ingaan op de belangrijkste risico's, geven wij hierna een algemene beschouwing op de risico's en toelichting op de inventarisatie en prioritering van risico's.

2. Risico-inventarisatie & prioritering

Onder een risico wordt verstaan: de kans op het optreden van een gebeurtenis met negatief gevolg voor de gemeente. De risico's worden periodiek in beeld gebracht en op mogelijke consequenties beoordeeld. Voor het opstellen van de begroting zijn hiertoe gesprekken gevoerd met beleidsadviseurs, financiële adviseurs. Dit heeft tot een uitgebreide risico-inventarisatie geleid met als doel de risico's die op het moment van opstellen van de begroting bekend zijn te benoemen en toe te lichten.

De geïnventariseerde risico's zijn in beeld gebracht aan de hand van een drietal scenario's, het optimistische scenario, het pessimistisch scenario en het midden scenario. Aan de hand van een indicatieve inschatting zijn de risicobedragen gekwantificeerd. Hierdoor ontstaat inzicht in het totale financiële risico van de algemene dienst. De belangrijkste risico's die uit deze inventarisatie naar voren komen zijn in deze risicomonitor opgenomen.

Prioritering van risico's vindt plaats aan de hand van een risico-analyse, waarbij benoemde risico's worden gekwantificeerd door het bepalen van de kans dat een dreiging zich voordoet en de gevolgen daarvan (Risico = kans x gevolg/impact).

Hierbij worden de volgende schaalindelingen als leidraad gehanteerd.

Schalen voor de inschatting van de kans:

- Groot: Waarschijnlijk, de kans dat de gebeurtenis zich voordoet is groot.
- Gemiddeld: Mogelijk, de kans dat de gebeurtenis zich voordoet is gemiddeld.
- Klein: Misschien, de kans dat de gebeurtenis zich voordoet is klein.

Schalen voor de inschatting van het gevolg/de impact:

- Groot: De gebeurtenis heeft een grote impact op de gemeente, de uitvoering van een publieke taak komt in gevaar en/of het risicobedrag is hoger dan € 250.000.
- Gemiddeld: De gebeurtenis heeft behoorlijke impact op de gemeente en/of het risicobedrag is tussen de € 100.000 en € 250.000.
- Klein: De gebeurtenis heeft geringe impact op de gemeente en/of het risicobedrag is lager dan € 100.000. Actie is niet direct noodzakelijk. Verbetering is te bereiken door efficiency en klantgericht werken.

Met behulp van een risicoscore kunnen risico's worden geprioriteerd, en wordt inzichtelijk gemaakt welke risico's het belangrijkste zijn om te worden beheerst.

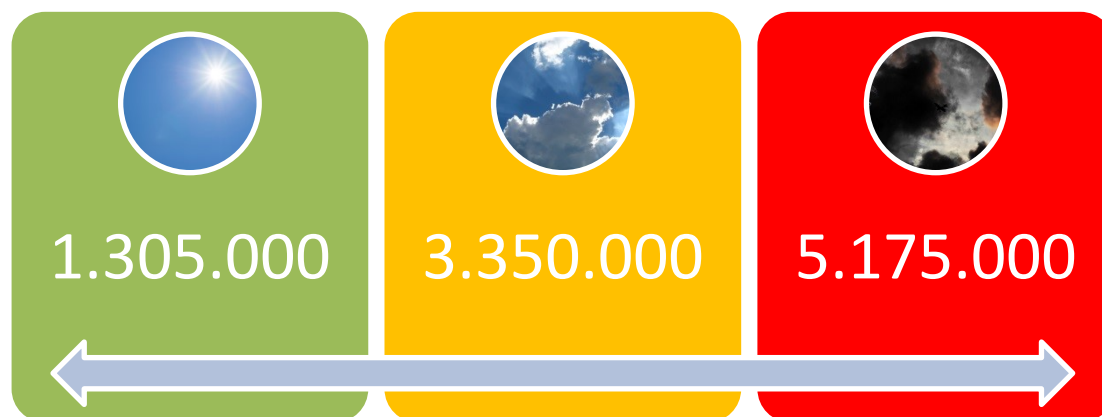
De risicoscore wordt bepaald door de inschatting van kans en gevolg te vermenigvuldigen volgens onderstaande tabel. Bij bepaling van de impact wordt uitgegaan van het midden scenario.

Tabel 1. Bepaling risicoscore

Impact: Kans:	Klein	Gemiddeld	Groot
Klein	Zeer laag	Laag	Gemiddeld
Gemiddeld	Laag	Gemiddeld	Hoog
Groot	Gemiddeld	Hoog	Zeer hoog

4. Ontwikkeling risicoprofiel

Het risicoprofiel, het totaal van de omvang van de geïnventariseerde risico's geven wij weer aan de hand van een drietal scenario's, namelijk het optimistische scenario (groen), het pessimistisch scenario (rood) en het midden scenario (oranje). Het midden scenario beschouwen we als meest realistisch en wordt in de programmabegroting in relatie gebracht met het berekende benodigde weerstandsvermogen.

De bedragen in de tabel zijn tot stand gekomen door middel van een doorrekening van ons risicomodel en op basis van input van budgethouders en financieel adviseurs. Wij willen benadrukken dat de uitkomsten van de scenario's geen voorspelling geeft van de werkelijkheid, maar inzichten geeft wat er gebeurt als er op meerdere onderdelen van de gemeentelijke begroting sprake is van tegenvallende ontwikkelingen en stress (gevoeligheidsanalyse). De uitkomsten moeten daarom ook met enige voorzichtigheid worden geïnterpreteerd en beseft moet worden dat een verkenning van een toekomstige situatie gepaard gaat met inherente beperkingen en onzekerheden.

Om de ontwikkeling van het risicoprofiel te duiden vergelijken we aan de hand van het midden scenario de uitkomsten met de voorlaatste risicomonitor (risicomonitor 2018-1). Ten opzichte van de vorige monitor is het risicoprofiel met € 350.000 toegenomen. In de teksten van deze risico's wordt nader op de ontwikkeling van de risicoinschatting ingegaan. Het risico met betrekking tot het niet halen bezuinigingen is vervallen.

Tabel 2. geïnventariseerde risico's algemene dienst

	Risico	Score	Omvang (€) Monitor 2018-1	Omvang (€) Monitor 2018-2	S/ I	Trend
1.	Algemene uitkering Gemeentefonds	Zeer Hoog	630.000	715.000	S	
2.	Jeugdhulp	Zeer Hoog	570.000	700.000	S	
3.	Grote projecten en onderhoud kapitaalgoederen	Hoog	410.000	590.000	S/ I	
4.	Bedrijfsvoering risico's	Hoog	305.000	305.000	S/ I	
5.	WMO	Hoog	260.000	260.000	S	
6.	Omgevingswet	Hoog	P.M	P.M	S/ I	
7.	Aansprakelijkheid en juridische procedures	Gemiddeld	90.000	140.000	I	
8.	Informatisering	Gemiddeld	150.000	130.000	I	
9.	Verstrekke leningen en garanties	Gemiddeld	90.000	130.000	I	
10.	Werk, inkomen en participatie	Gemiddeld	100.000	100.000	S	
11.	Verbonden en gerelateerde partijen	Gemiddeld	100.000	100.000	S/ I	
12.	Pensioenen & wachtgeld wethouders	Gemiddeld	160.000	100.000	S	
13.	Fiscale risico's	Laag	50.000	50.000	S	
14.	Leerlingenvervoer	Laag	60.000	30.000	S	
	Niet halen bezuinigingen	Laag	25.000	n.v.t	S	
	Totaal		3.000.000	3.350.000		

Legenda:

= het risico is ten opzichte van de vorige monitor afgenomen.

= het risico is ten opzichte van de vorige monitor stabiel gebleven.

= het risico is ten opzichte van de vorige monitor toegenomen.

S = het risico heeft een overwegend structureel karakter. Uitgangspunt is dat we voor een jaar de financiële gevolgen moeten kunnen opvangen. Daarom wordt bij omvang het financieel gevolg van één jaar aangegeven. Wanneer het risico daadwerkelijk optreedt, is het noodzakelijk het incidenteel opvangen van hogere uitgaven laten volgen door structurele aanpassingen in het uitgavenpatroon op de betreffende taak of elders in de begroting

I = het risico heeft een overwegend incidenteel karakter.

De risico-inschaling is gebaseerd op de hoogte van de ingeschatte risicobedragen. Ook imago- en immateriële schade kunnen grote gevolgen hebben, maar dat blijft buiten beschouwing. Ook betekent een lager gepositioneerd risico in werkelijkheid niet dat de financiële gevolgen van dit risico ook lager zullen uitpakken. Bij sommige risico's is het immers lastig om daaraan een reëel bedrag te koppelen.

5. Monitor risico's

Paragraaf: Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien
Portefeuillehouder: Wethouder Vos

Omschrijving risico:

De Algemene uitkering is de belangrijkste inkomstenbron voor de gemeente en tevens een belangrijke risicofactor. De hoogte van de uitkering wordt bepaald door het Rijk en is afhankelijk van de omvang en verdeling van het Gemeentefonds. De omvang is gekoppeld aan de groei van de rijksbegroting. De risico's worden gevormd door:

De ontwikkeling van het accres

Volgens het principe van 'gelijk trap op, gelijk trap af' groeit of krimpt het Gemeentefonds parallel aan de ontwikkeling van de rijksuitgaven. Rijksbezuinigingen betekenen voor de gemeente een korting op de algemene uitkering. Vanaf 2018 is de uitkeringsbasis verbreed met de rijksuitgaven voor Sociale Zekerheid en Zorg omdat de gemeenten sinds 2015 ook extra taken op deze gebieden uitvoeren. Hoewel de meicirculaire 2018 een neerwaartse bijstelling van het accres ten opzichte van de maartcirculaire laat zien, neemt het accres de komende jaren sterk toe. Oorzaken van deze toename zijn de voorgenomen beleidsintensiveringen door het kabinet Rutte III, de toevoeging van de uitgaven Sociale zekerheid en zorg voor de bepaling van het accres, de autonome economische groei en een hogere loon/prijs ontwikkeling.

Taakmutaties

Deze gaan in veel gevallen zoals bijvoorbeeld bij decentralisatie van taken van Rijk naar gemeenten gepaard met negatieve herverdeeffecten en effecten in de sfeer van open eind financiering.

Ontwikkelingen gemeentefonds

De komende jaren zal door het kabinet sterk worden ingezet op een herziening van de Financiële Verhouding. De 3 belangrijkste sporen daarbij zijn:

1. Overheveling van de Integratie-Uitkeringen Sociaal Domein naar de Algemene Uitkering vanaf 2019. Bij de meicirculaire 2018 is het grootste deel van deze "inweingsoperatie" gerealiseerd. Een aantal onderdelen waaronder Voogdij 18+ zal later worden overgeheveld naar de Algemene Uitkering.
2. Herziening van de verdeelmodellen Sociaal Domein. In het rapport "Op zoek naar balans" (medio 2018) worden de resultaten gepresenteerd van een kwalitatief onderzoek naar de huidige verdeelmodellen van het Sociaal Domein. Het onderzoek bevestigt de knelpunten die gemeenten ervaren bij de verdeelmodellen en de noodzaak om tot een aanpassing te komen. Rijk en gemeenten hebben afgesproken om te komen tot een nieuwe integrale verdeling vanaf 2021.
3. Herziening van het uitkeringsstelsel van de Algemene Uitkering. De komende jaren wordt een aanpassing van het uitkeringsstelsel onderzocht die meer aansluit bij de verschillen in kosten van gemeenten en bij de verschillen in inkomsten die gemeenten zelf genereren.

De herziening van de financiële verhoudingen gaat zonder twijfel gepaard met herverdeel-effecten die financieel risico's met zich meebrengen. Het hele traject zal in 2020 moeten leiden tot besluitvorming en met ingang van 2021 tot een herverdeling van het gemeentefonds.

Inter Bestuurlijk Programma (IBP)

In het IBP heeft het Rijk een aantal maatschappelijke -opgaven opgenomen op het gebied van het fysieke en maatschappelijke domein. Voor de uitvoering daarvan heeft het Rijk zogenaamde "enveloppegelden" gereserveerd. Gemeenten kunnen daar een beroep op doen waarbij van gemeenten vanuit de hogere accressen een gelijkwaardige inspanningsverplichting wordt gevraagd. Bij de uitwerking van het CUP 2019 -2022, waarin op lokaal niveau ook de aansluiting is gezocht met de themagerichte opgaven van het IBP, is een beroep gedaan op de hogere accressen van het gemeentefonds. De programma-opgaven zullen worden uitgewerkt in deelakkoorden. In de september dan wel decembercirculaire 2018 zal hier meer bekend over zijn. komende circulaire nadere afspraken worden gemaakt. Mogelijk zal een aanvullend beslag op de toegenomen accressen moeten worden gedaan.

BTW-compensatiefonds (BCF)

Het Rijk heeft de voorschotregeling BCF in de meicirculaire gewijzigd. Daarbij wordt de ruimte onder het BCF plafond niet meer op voorhand aan de gemeenten uitgekeerd via de Algemene Uitkering, maar vindt verrekening pas achteraf bij de septembercirculaire plaats op basis van de werkelijk door de gemeenten gecompenseerde BTW. Dit betekent voor Leusden een uitname uit het fonds oplopend tot € 752.000 in 2022. In overleg met de toezichthouder is besloten om een stelpost van 80% (€ 602.000) in de begroting op te nemen. Het nadelig budgettaire effect daarvan bedraagt daarmee € 150.000 structureel vanaf 2022 en is in deze meerjarenbegroting verwerkt. Het risico bestaat dat gemeenten, gelet op de aantrekkende economie, meer BTW gaan compenseren dan dat het BCF plafond groeit waardoor er minder in het gemeentefonds zal worden teruggestort. Mogelijke budgettaire effecten als gevolg van dit risico zullen wij monitoren waarbij de gevolgen op basis van septembercirculaires in de najaarsnota's zullen worden meegenomen.

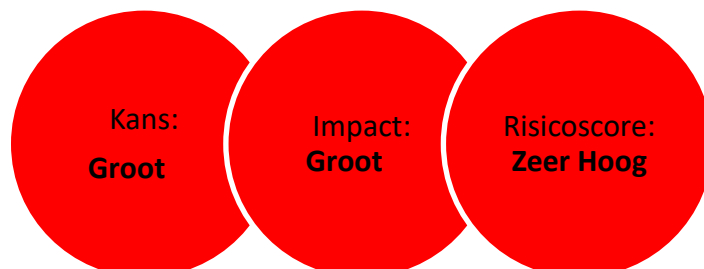
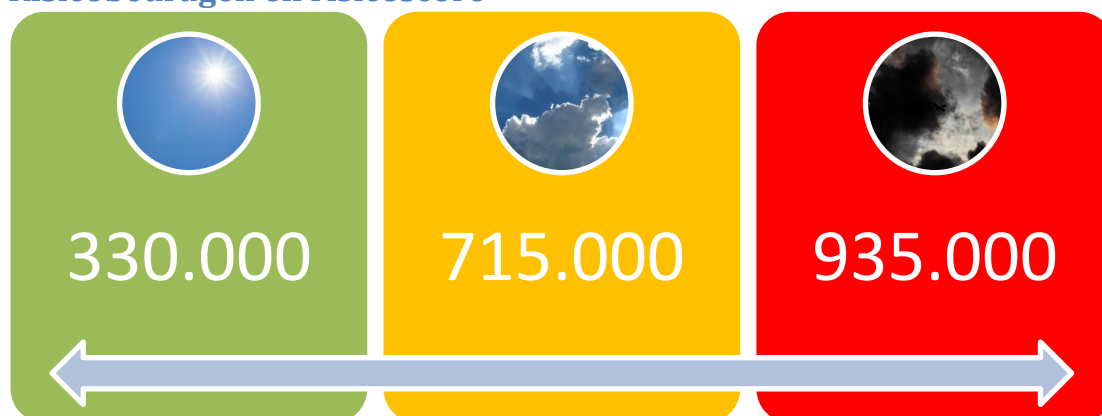
Ontwikkeling risico

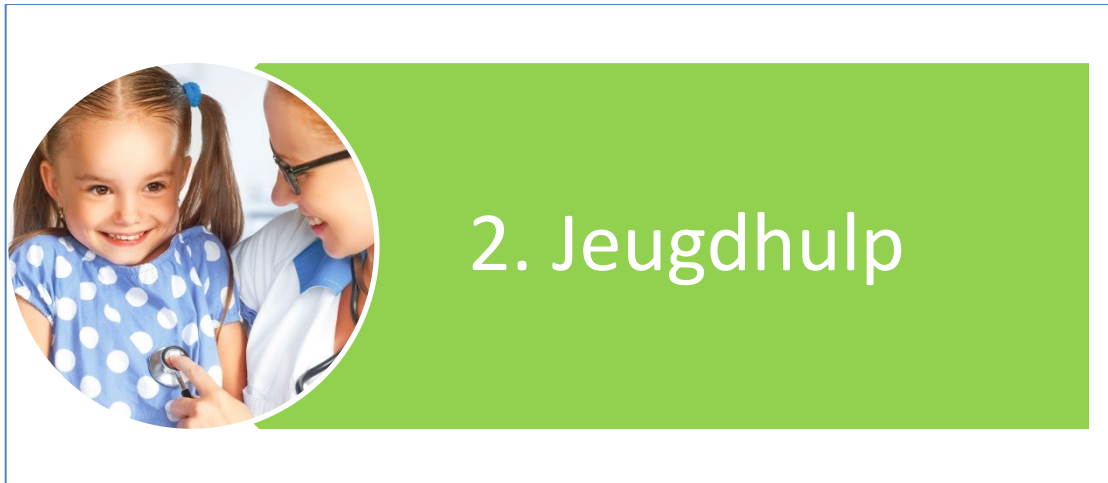
Onze risico-inschatting voor het midden scenario is verhoogd vanwege de ontwikkeling van het BTW compensatiefonds. Per saldo leidt dit tot een verhoging van de risico-inschatting met € 85.000.

Acties (beheersmaatregelen):

Forse afwijkingen worden zoveel mogelijk voorkomen en verkleind door het realistisch en stabiel ramen van uitkeringen.

Risicobedragen en risicoscore

Programma: Domein Samenleving
Portefeuillehouder: Wethouder Kiel

Omschrijving risico:

Grotere zorgvraag dan waarmee rekening is gehouden

Aangezien hier sprake is van een zogenaamde open einde regeling bestaat het risico dat het aantal en de omvang van de aanvragen / toekenningen het beschikbare budget gaat overschrijden. De kans bestaat dat de vraag naar jeugdhulp de komende tijd meer toeneemt dan het budget en de beschikbare capaciteit. We weten echter dat een fors deel van de overschrijdingen juist op die jeugdhulp zit waarbij wij niet of slechts beperkt gaan over de toegang tot zorg: de jeugd geestelijke gezondheidszorg (toegang voor 60% huisartsen) en dyslexie (toegang via de samenwerkingsverbanden van het onderwijs). Daarnaast kunnen een laagdrempelige toegang en vroege signalering het aantal zorgvragen doen toenemen. De effecten van de transformatie, die wij kwaliteitgestuurd vormgeven, zijn nu nog niet financieel te vertalen. We willen uiteindelijk toe naar een stevige basisinfrastructuur met vroege signalering en steunende netwerken; noodzakelijke professionele hulp die buiten instellingen en liefst thuis, in een gezin of op school wordt gegeven. Het vraagt nog enige jaren voordat dit in volle omvang is gerealiseerd en de effecten daarvan, ook financieel, zijn te meten. De kans bestaat dat we de hulp zeker de komende jaren dus nog niet binnen het gegeven budget kunnen realiseren.

Imagorisico

De laatste jaren is de jeugdhulp met enige regelmaat in het nieuws geweest vanwege fouten of tekortkomingen met betrekking tot individuele cliënten. Het is niet reëel om te denken dat de gemeente er voor kan zorgen dat voortaan alle tekortkomingen worden voorkomen. Jeugdhulp blijft mensenwerk. Als een cliënt of familie contact opneemt met de pers loopt de gemeente groot risico op (imago)schade. Stimuleren van eigen kracht en normaliseren bij (te) hoge verwachtingen bij ouders van hun kind kan bij de toegang discussies en bezwaren opleveren. Het is niet “u vraagt, wij draaien”. Het beeld van Larikslaan2 als vraaggericht en cliëntondersteunend kan onder druk komen te staan.

Ontwikkeling risico

Binnen de begroting van het Sociaal Domein hebben we te maken met een structureel tekort dat oploopt tot € 359.000 structureel vanaf 2020. Er zullen keuzen moeten worden gemaakt over welke kostenbesparende maatregelen op lokaal en regionaal niveau nodig dan wel wenselijk zijn om de tekorten niet nog verder op te laten lopen dan wel terug te dringen.

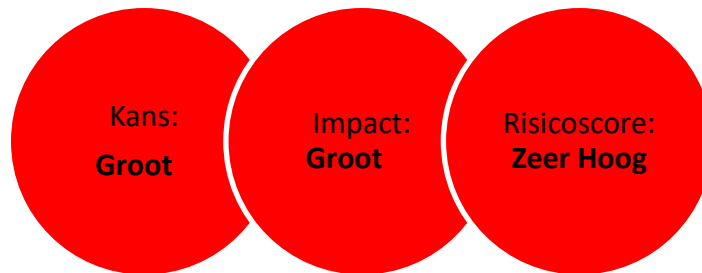
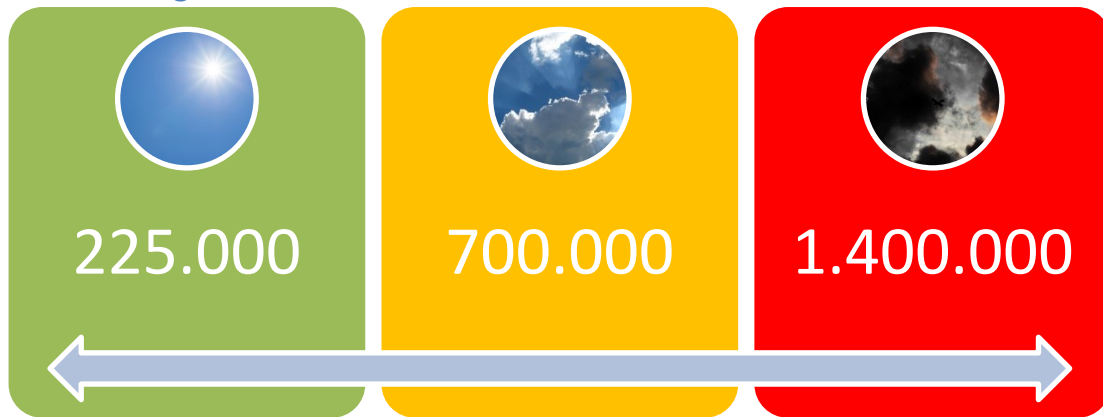
Voor ons midden scenario gaan we ervan uit dat de zorgkosten in 2019 ten opzichte van het inkoopkader 2018 toenemen met 10%. Ook nemen we mee dat de risicoverevening voor Leusden negatief aangepast kan worden. Voor het midden scenario houden we rekening met een negatief effect van € 225.000.

Per saldo leidt dit tot een verhoging van de risico-inschatting voor het midden scenario met € 130.000.

Acties (beheersmaatregelen):

1. Vanuit de urgentie van transformeren van de zorg, zowel lokaal als regionaal nieuwe zorgvormen inzetten en de basisinfrastructuur versterken (aanbeveling van het NJi: preventie, stimuleren van eigen kracht).
2. Beïnvloeding van de toegang bij huisartsen en onderwijs (ook op bestuurlijk niveau) en intensievere samenwerking op operationeel niveau (aanbeveling van de NJi: samenwerken, afstemmen (elkaar kennen en vertrouwen), einddoel gericht indiceren, normaliseren).
3. In samenwerking met de regio Eemland afspraken maken met de zorgverzekeraar over indicaties WLZ.
4. Monitoren van dewachttijden (aanbeveling van het NJi: opdracht tot transparantie over wachttijden aan de gecontracteerde zorgaanbieders, resultaatgericht rapporteren).
5. In samenwerking met de regio Eemland nieuwe –meetbare- afspraken met/opdrachten aan de aanbieders maken over transformatie, kwaliteitsnormen, werkwijze en monitoring bij de aanbesteding 2019.
6. Vanuit Leusden streven naar behoud van regionale risicoverevening voor de hoogspecialistische jeugdzorg.
7. Monitoren van de ontwikkeling van de kosten en de vraag.
8. De egaliseringsreserve Sociaal Domein aanwenden zodat fluctuaties kunnen worden opgevangen.
9. In laatste instantie, als blijkt dat kinderen en gezinnen, ondanks transformeren en samenwerking met (beïnvloeden van) de huisartsen en het onderwijs, te lang moeten wachten op de juiste hulp, zal de gemeenteraad de keus worden voorgelegd om gelden bij te ramen.

Risicobedragen en risicoscore

3. Grote projecten en onderhoud kapitaalgoederen

Programma: Diverse programma's
Portefeuillehouder: College

Omschrijving risico:

Algemene risico's:

Er bestaat altijd een kans dat zich tegenvallers voordoen op grote projecten doordat zaken niet te kwantificeren zijn of doordat risico's zijn onderschat. Dat kunnen bouwkosten betreffen, maar ook de gevolgen voor de exploitatie van nieuwe voorzieningen.

Loon en -prijsontwikkeling

Na een periode met een relatief gunstig aanbestedingsklimaat is het risico op prijsstijgingen met name aanwezig bij het aanbesteden van werken. Tegenvallers in aanbestedingen kunnen een opdrijvend effect hebben op de begroting.

Vervanging & groot onderhoud gemeentelijke accommodaties

Een gedeelte van de gemeentelijke accommodaties is in het verleden gefinancierd uit incidentele middelen of is inmiddels afgeschreven. Vervanging van deze accommodaties kan in dat geval niet gedekt worden uit vrijvallende kapitaallasten. Op termijn moeten er voor de vervanging van de betreffende accommodaties middelen gevonden worden. Daar waar deze middelen niet incidenteel gevonden kunnen worden of er geen ruimte bestaat binnen de bestaande begrotingskaders, vormt dit een risico. Daarnaast kan ook de instandhouding van gemeentelijke gebouwen vragen om aanvullende middelen, bijvoorbeeld als het gaat om nieuwe wet en regelgeving op het vlak van gebouwenbeheer.

Specifieke risico's:

Afrekening inventaris zwembad de Octopus

Zwembad de Octopus wordt door de SRO geëxploiteerd. Hierbij is contractueel vastgelegd dat de gemeente de aanschaf van "gebouw gebonden" inventaris bekostigt. De gemeente dient de SRO hierover over de periode vanaf 2010 nog te compenseren. Er kan niet worden uitgesloten dat de gemeente met terugwerkende kracht nog een vergoeding verschuldigd is aan de SRO. De hoogte van de verschuldigde nabetaaling wordt voor nu geraamd op een incidenteel bedrag van € 50.000.

Renovatie de Korf

Middels Nieuw Beleid 2018 is budget in de begroting vrij gemaakt voor renovatie van de buitenzijde van de Korf. Daarnaast is budget beschikbaar gesteld voor aanpak van de binnenzijde van de Korf; het aanbrengen van een bouwkundige scheiding tussen het horecagedeelte en het sportgedeelte. De renovatie wordt gecombineerd met de uitvoering van onderhoudsmaatregelen. De eerste inspectieresultaten wijzen uit dat er mogelijk meer onderhoud plaats dient te vinden dan gepland. Daarnaast verplicht nieuwe wetgeving de gemeente tot het vervangen van de bestaande ventilatiesystemen. Voor de laatst genoemde activiteit is geen budget beschikbaar in de gemeentelijke begroting. Hoger dan geplande investeringen zullen leiden tot hogere kapitaallasten dan tot nu toe nu in de begroting zijn voorzien. De raad zal naar verwachting in oktober 2018 besluiten over de toekomst van de Korf. Voor mogelijke renovatie danwel herontwikkeling dienen aanvullende middelen vrijgemaakt te worden in de begroting.

Vervanging/ onderhoud bruggen Valleikanaal

Naar aanleiding van een brief van het Ministerie van Infrastructuur en Milieu over de constructieve veiligheid van bestaande bruggen zijn de bruggen over het Valleikanaal getoetst op constructieve veiligheid. Op basis hiervan wordt de brug over de Horsterweg eind 2018 vervangen. Ook de bruggen bij de Asschatterweg en de Langesteeg zullen mogelijk extra versterkt moeten worden. Aanvullend benodigd investeringsbudget zal daar waar noodzakelijk bij de raad worden aangevraagd.

Veroudering infrastructuur

Leusden verouderd en dat vraagt op termijn meer onderhoud om onze infrastructuur op peil te houden. Bij de actualisatie van de onderhoudsvoorzieningen bestaat het risico dat onze dotaties aan de onderhoudsvoorzieningen structureel verhoogd moeten worden.

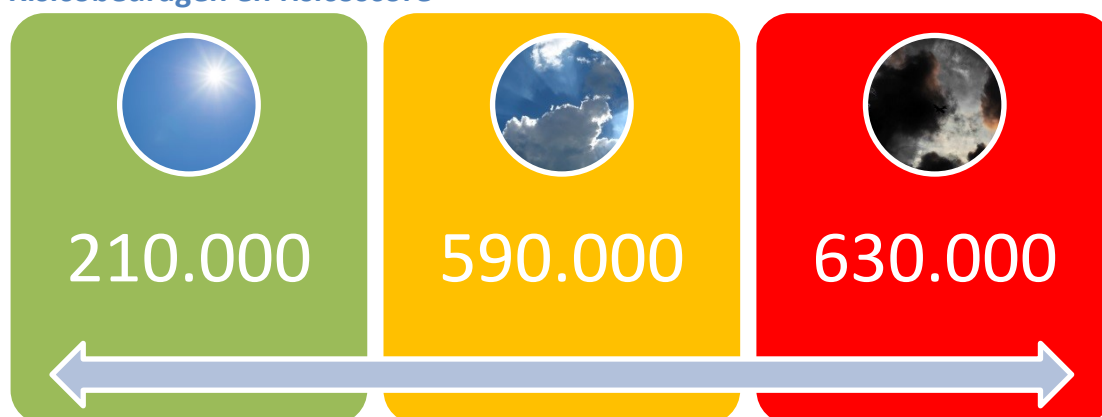
Ontwikkeling risico

Mede door de ontwikkelingen Renovatie de Korf neemt de risico-inschatting toe met € 180.000 voor het midden scenario.

Acties (beheersmaatregelen):

1. In begroting hebben we een stelpost voor loon- en prijsontwikkeling geraamd.
2. Het benodigde meerjarige groot onderhoud aan gemeentelijke accommodaties wordt continue bewaakt en daar waar nodig financieel bijgesteld na vermelding in de voorjaarsnota of najaarsnota. Voor hoger dan eerder voorziene uitgaven op projecten wordt aanvullend krediet aangevraagd bij de raad.
3. In het CUP is financiële ruimte opgenomen voor investeringen in de infrastructuur. Het gaat voor deze raadsperiode om een bedrag van € 3,75 miljoen.

Risicobedragen en risicoscore

4. Bedrijfsvoering risico's

Paragraaf: Bedrijfsvoering
Portefeuillehouder: College

Omschrijving risico:

Algemene risico's

Het runnen van een bijzonder bedrijf als een gemeente brengt risico met zich mee. Het risico bestaat dat er bestuurlijke besluiten worden genomen waarvan de (financiële consequenties) onvoldoende in beeld zijn (gebracht).

Knelpunten personele bezetting

De gemeente Leusden is een kleine gemeente. Het zelfstandig uitvoeren van uitvoerende en ondersteunende taken brengt een bedrijfsvoering risico met zich mee. Op piekmomenten kan er al snel sprake zijn van een kwantitatieve en kwalitatieve onderbezetting. De gemeente zal dan externe capaciteit aan moeten trekken.

Exploitatie eet-werkcafé Huis van Leusden

In het Huis van Leusden komt een eet-werk café. De exploitant van het eet-werk café heeft de opgave om het eet-werk café op een voor de gemeente budgettair neutrale wijze uit te baten. Hierbij bestaat het risico dat er in het exploitatiemodel op termijn onvoldoende inkomsten worden gegenereerd om in de voorliggende opgave te kunnen voldoen. In het voormalige gemeentehuis droeg de gemeente vanuit haar middelen circa € 30.000 per jaar bij aan de uitbating van de kantine. Dit bedrag wordt voor nu als een indicatief risico aangemerkt.

Digitalisering bouwvergunningen

Leusden is verplicht haar bouwvergunningen van 20 jaar en ouder op korte termijn over te brengen naar Archief Eemland. Overbrenging kan in fysieke, papieren vorm, maar vanuit het oogpunt van dienstverlening wordt de voorkeur gegeven aan digitale overbrenging. Dit laatste kan uitsluitend wanneer de papieren dossiers conform de regels voor vervanging zijn gedigitaliseerd en vervolgens zijn vernietigd. De bouwdoosiers van de gemeente Leusden zijn in het verleden gedigitaliseerd, maar uitsluitend ten behoeve van de interne bedrijfsprocessen.

Hierdoor voldoen de scans niet aan de voorwaarden voor vervanging en zullen ze opnieuw, volgens wettelijke eisen aan digitalisering en AVG gedigitaliseerd moeten worden. In de begroting zijn er geen middelen om de digitalisering van de bouwvergunningen op korte termijn te realiseren. Naar aanleiding hiervan is overleg gevoerd met de Provincie. Dit heeft geresulteerd in de toezegging dat zij een verzoek van de gemeente Leusden om dispensatie voor de fysieke overbrenging van de bouwvergunningen naar Archief Eemland honoreert tot 2021. In 2021 moet de gemeente Leusden de overbrenging van de bouwvergunningen van 20 jaar en ouder naar Archief Eemland realiseren. Archief Eemland gaat hiermee akkoord, maar als aanvullende voorwaarde geldt dat in de gemeentebegroting middelen gereserveerd worden voor de bewerking en digitalisering van de bouwvergunningen.

E-depot

Archief Eemland heeft de intentie om in 2020 een e-depot te realiseren en in gebruik te nemen. Onder een e-depot wordt verstaan het geheel van organisatie, beleid, processen, procedures, financieel beheer, medewerkers, databeheer, databeveiliging en aanwezige hard- en software, dat duurzaam beheren en raadplegen van te bewaren digitale informatie mogelijk maakt. De aansluiting op een e-depotvoorziening vereist een bepaald kwaliteitsniveau van de informatievoorziening van de gemeente die mogelijk extra investeringen vraagt. Daarnaast bestaat het risico dat de bijdrage aan Archief Eemland door het doorbelasten van de kosten van het e-depot toe gaat nemen.

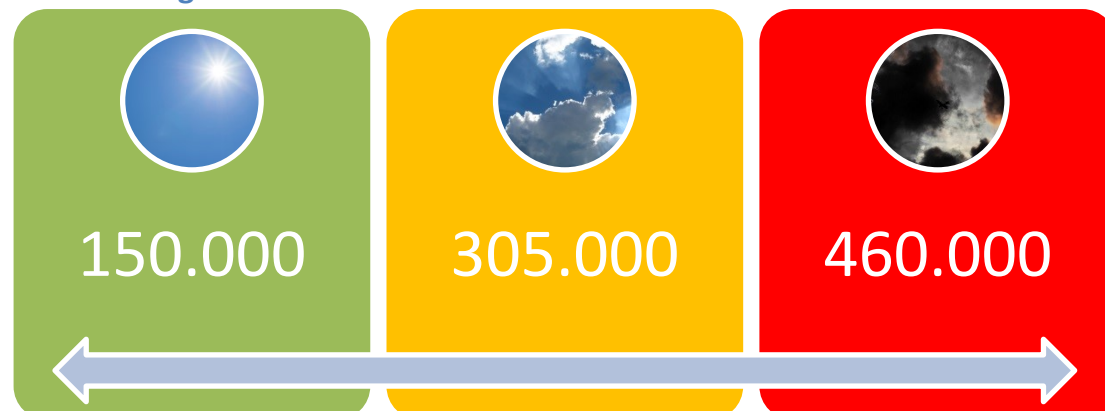
Ontwikkeling risico

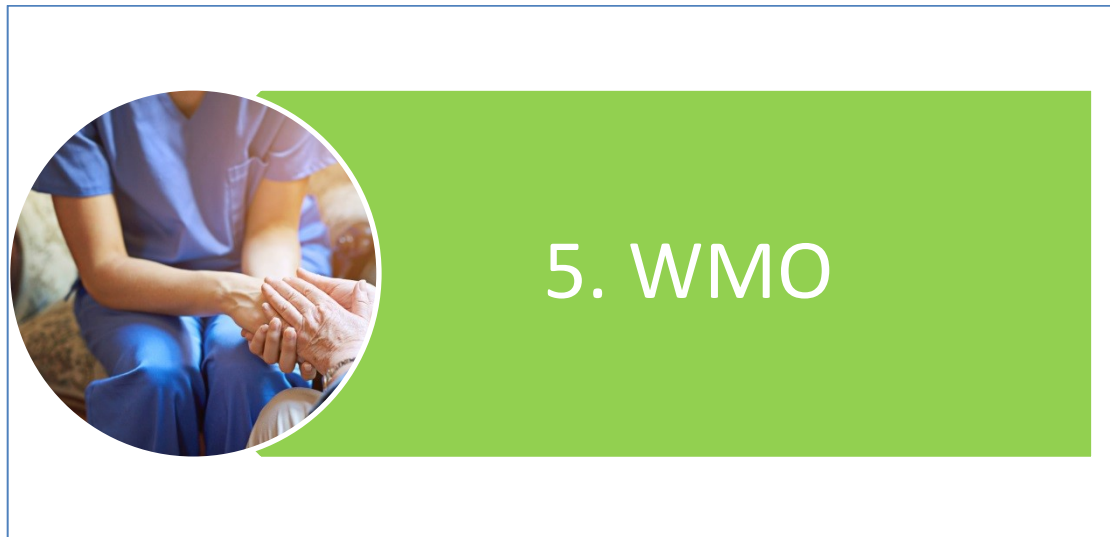
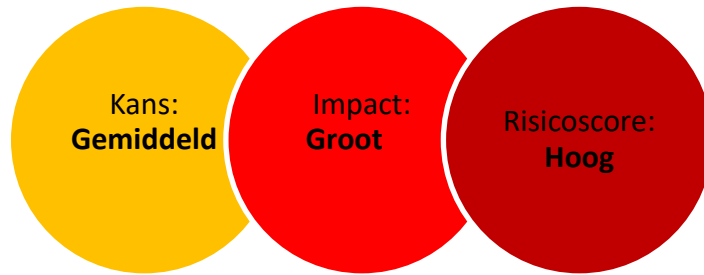
Onze risico-inschatting is niet gewijzigd.

Acties (beheersmaatregelen):

1. Wij gebruiken van onze P&C cyclus en interne controle op de processen om de interne beheersing zo optimaal mogelijk te krijgen.
2. Om personele knelpunten op te vangen maken wij gebruik van een centraal knelpunten budget.

Risicobedragen en risicoscore

Programma: Domein Samenleving
Portefeuillehouder: Wethouder Van Beurden

Omschrijving risico:

Grotere zorgvraag dan waarmee rekening is gehouden

Met decentralisaties zet het Rijk versneld in op extramuralisering van de GGZ en langer thuis wonen en hierdoor de stijgen ook de Wmo- kosten omdat er een groter beroep wordt gedaan op de Wmo. Aangezien hier sprake is van een zogenaamde open einde regeling bestaat het risico dat het aantal en de omvang van de aanvragen / toekenningen het beschikbare budget gaat overschrijden.

Huishoudelijke Hulp

Verhogen van de salarisschalen in de thuiszorgsector en toenemende regeldruk van het Rijk op het gebied van contractering en inkoop van zorg zorgt voor een kosten opdrijvend effect op onze bestedingen voor de huishoudelijke hulp. Door de dubbele vergrijzing (Het verschijnsel dat niet alleen de groep ouderen een relatief groter aandeel vormt van de Nederlandse, maar dat tevens de gemiddelde leeftijd steeds hoger komt te liggen, waardoor de vergrijzing op twee manieren toeneemt) zal de vraag naar huishoudelijke hulp gaan toenemen.

Invoering Wmo-abonnementstarief

Met de invoering van het abonnementstarief voor de Wmo gaan huishoudens die gebruik maken van een Wmo-voorziening een vast tarief van €17,50 per vier weken betalen, ongeacht inkomen, vermogen of gebruik. Deze maatregel heeft een aanzuigende werking, want ook mensen die eerst geen beroep op de Wmo deden, gaan dat nu wellicht wel doen. De compensatie die het Rijk de gemeenten biedt, is alleen voor de mensen die nu gebruikmaken van de Wmo. Het risico voor extra uitgaven door de aanzuigende werking wordt niet gecompenseerd.

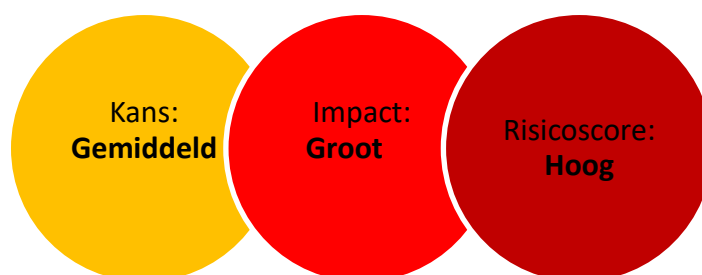
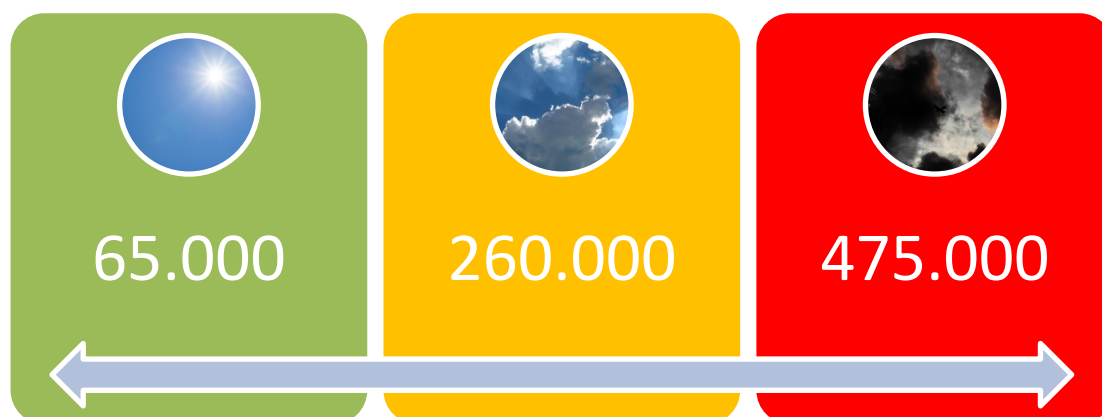
Ontwikkeling risico

Onze risico-inschatting is niet gewijzigd.

Acties (beheersmaatregelen):

1. Wij zullen de ontwikkeling van de kosten nauwlettend blijven monitoren en bijsturen indien dit noodzakelijk mocht zijn.
2. Wij hebben de egalisereserve Sociaal Domein ingesteld waarmee fluctuaties kunnen worden opvangen.

Risicobedragen en risicoscore

6. Omgevingswet

Programma: Domein Leefomgeving
Portefeuillehouder: Wethouder Vos

Omschrijving risico:

De Omgevingswet, die per 2021 in werking treedt, vervangt een groot aantal bestaande wetten en algemene maatregelen van bestuur en lost gesignaleerde knelpunten in het omgevingsrecht op. Binnen de regels is er veel ruimte voor initiatief en hebben inwoners meer te zeggen over hun directe woonomgeving.

Er moet een complex proces voorbereid en opgestart worden, terwijl de kaders vanuit het Rijk nog niet helemaal helder zijn. Dit kan tussentijdse bijstellingen nodig maken. Afwachten tot alles helder is, is ook geen optie omdat de voorbereidingen snel moeten worden opgepakt om op tijd aan de wettelijke taken te kunnen voldoen.

Wij houden rekening met kosten voor zowel de invoering als uitvoering van de Omgevingswet inclusief opleidingen, vervanging van software voor vergunning, toezicht en handhaving (VTH) en de digitaliseringopgave via het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO).

Wij hebben middelen beschikbaar gesteld voor de voorbereidingskosten maar wij hebben nog geen inzicht in de nodige implementatiekosten en de uiteindelijke uitvoeringskosten. Voor de structurele uitvoeringskosten wordt in de loop van 2018 een nadere kostenraming en dekkingsvoorstel opgesteld.

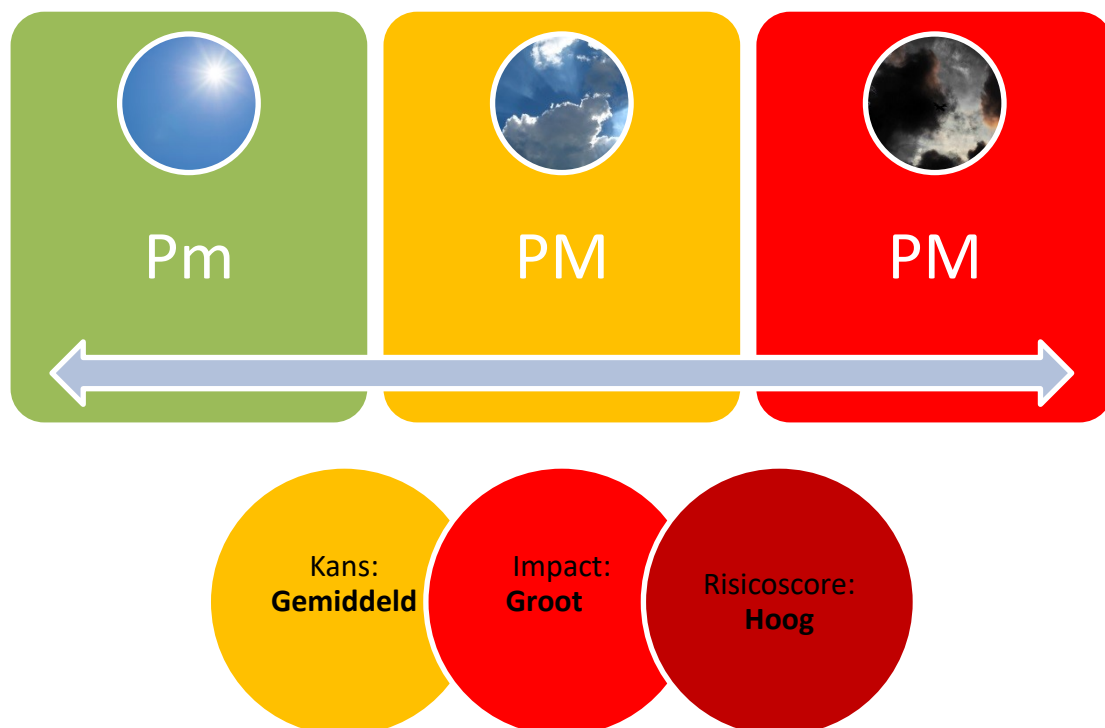
Ontwikkeling risico

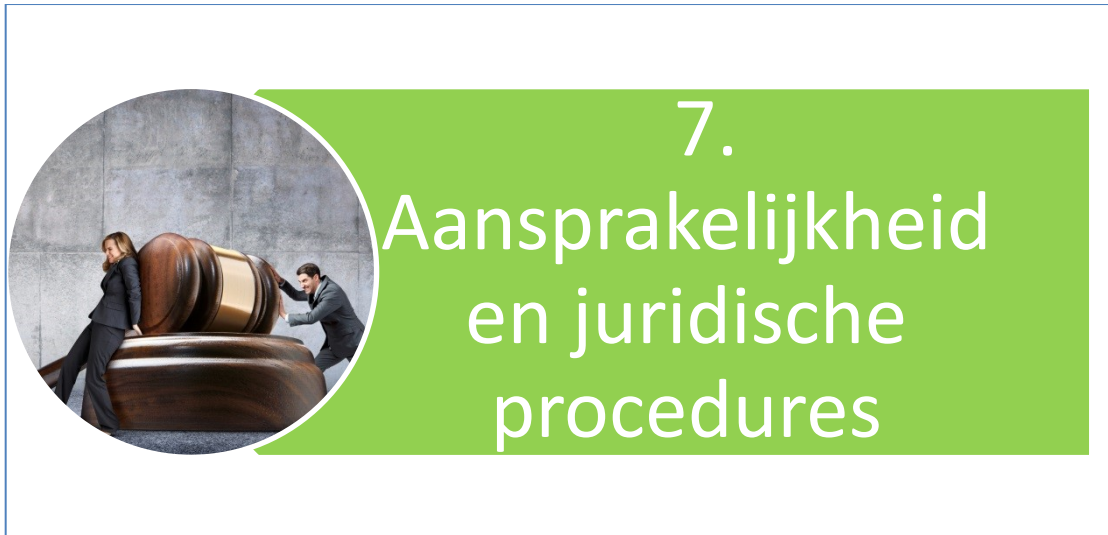
Als risicobedrag nemen we vooralsnog P.M. (pro memorie, ter herinnering) op. Hiervoor is gekozen omdat er niet genoeg gegevens zijn om een indicatieve inschatting te maken van het risicobedrag.

Acties (beheersmaatregelen):

1. We zijn voor de Omgevingswet een voorbereidingstraject gestart, om de onder de wet vallende processen, activiteiten en organisatieonderdelen te laten voldoen aan de wettelijke verplichtingen.
2. Tijdig rapporteren door college aan de raad van relevante ontwikkelingen of nieuwe financiële risico's.

Risicobedragen en risicoscore

Programma: Diverse programma's
Portefeuillehouder: College

Omschrijving risico:

Claims

Het algemene beeld is dat burgers de overheid vaker aansprakelijk stellen en schade claimen. De gemeente is verzekerd voor wettelijke aansprakelijkheid en voor het eigen risico is een budget in de begroting opgenomen. Desondanks kunnen zich claims voordoen waarvoor de gemeente niet (volledig) verzekerd is, zoals de immateriële schade. Bovendien kan er sprake zijn van imago-verlies in verband met aansprakelijkheidsschade.

Juridische procedures

Verkeerd uitgevoerde aanbestedingen, fouten in vergunningverlenings-procedures of een onjuiste claimafhandeling kunnen tot juridische procedures leiden. Ook handhavingzaken om een overtreding van wet- of regelgeving aan te pakken brengen dergelijke risico's met zich mee. Het aantal procedures en de hoogte van de kosten zijn slecht in te schatten. Daarnaast speelt ook het risico van een dwangsom bij het niet tijdig beslissen op grond van de Wet dwangsom bij niet tijdig beslissen. In de vele WOB-verzoeken die wij ontvangen wordt hierop regelmatig bewust gekoerst door verzoekers.

AVG

Sinds 25 mei 2018 is de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) van toepassing op de verwerking van persoonsgegevens door en namens de gemeente.. Dit brengt voor organisaties verplichtingen met zich mee. Een overtreding van de AVG kan door de Autoriteit Persoonsgegevens (AP) worden bestraft met een boete van 10 of 20 miljoen euro, afhankelijk van de overtreding. Wanneer iemand schade lijdt doordat de gemeente in strijd handelt met de AVG, zijn wij aansprakelijk voor de door die inbreuk ontstane schade.

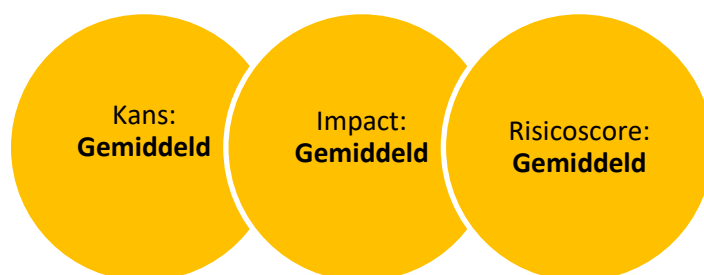
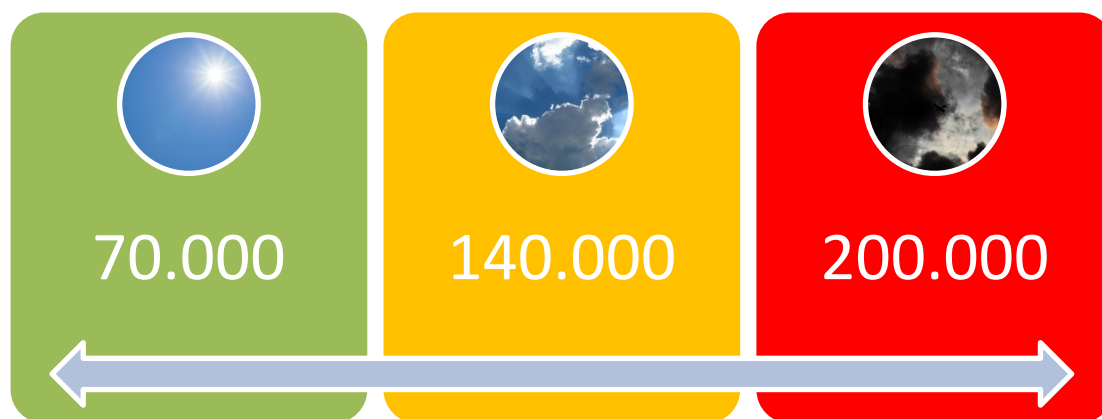
Ontwikkeling risico

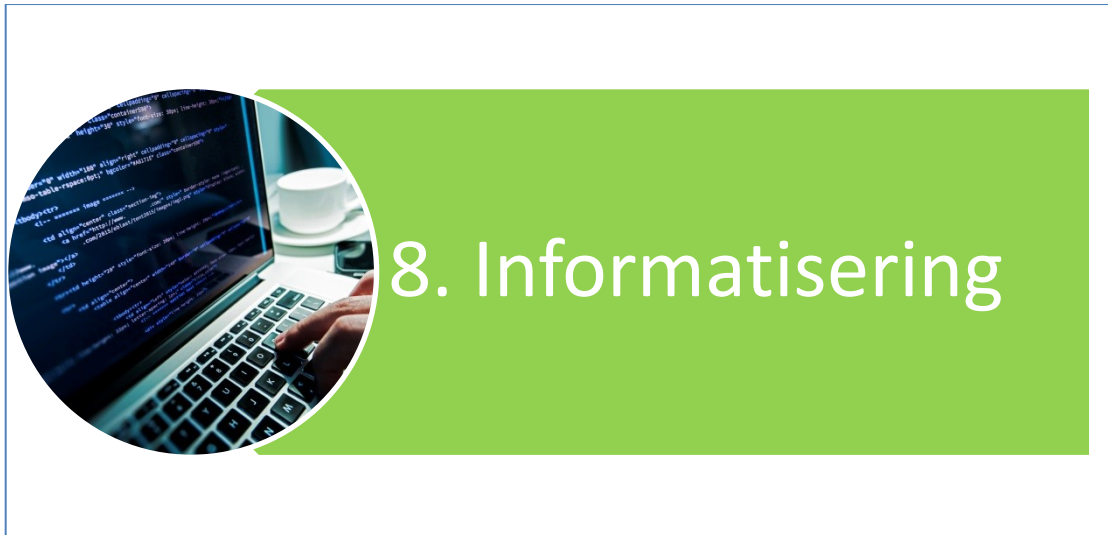
Onze risico-inschatting is als gevolg van de invoering van de AVG voor het midden scenario gestegen met € 50.000 omdat we de gevolgen van claims hoger inschatten.

Acties (beheersmaatregelen):

In samenwerking met BNLP gemeenten ontwikkelen we een integrale en gestructureerde aanpak om de juridische kwaliteitszorg in onze organisatie beter te borgen waarmee we het risico op aansprakelijkheid en optreden van juridische procedures verminderen.

Risicobedragen en risicoscore

Paragraaf: Bedrijfsvoering

Portefeuillehouder: Wethouder Kiel

Omschrijving risico:

Door vernieuwde wetgeving, samenwerkingsverbanden en mogelijke kennisverloop, komt er veel op de gemeente Leusden af. Mogelijke consequenties:

- Schade claims/juridische procedures;
- Verlies van kennis;
- Extra en onvoorziene kosten.

BLNP

Op het gebied van ICT werkt de gemeente samen in BLNP-verband. Dit doen we op basis van een gezamenlijk vastgesteld ICT-beleid. In dit stadium wordt gewerkt aan het neerzetten van een nieuwe I-organisatie voor de vier gemeenten die in staat is om de opgaven en uitdagende vraagstukken waar we voor staan uit te voeren. Of de beschikbare capaciteit voldoende is kan nog niet worden vastgesteld. Wel is duidelijk dat door de krapte op de arbeidsmarkt het lastig is om cruciale functies zoals een I-adviseur en een informatiemanager in te vullen. Derhalve kan niet worden uitgesloten dat er extra niet voorziene kosten moeten worden gemaakt.

Ontwikkeling risico

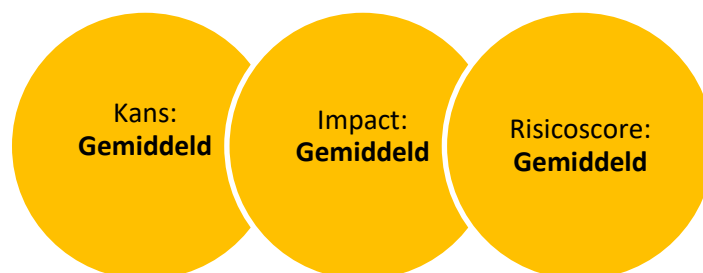
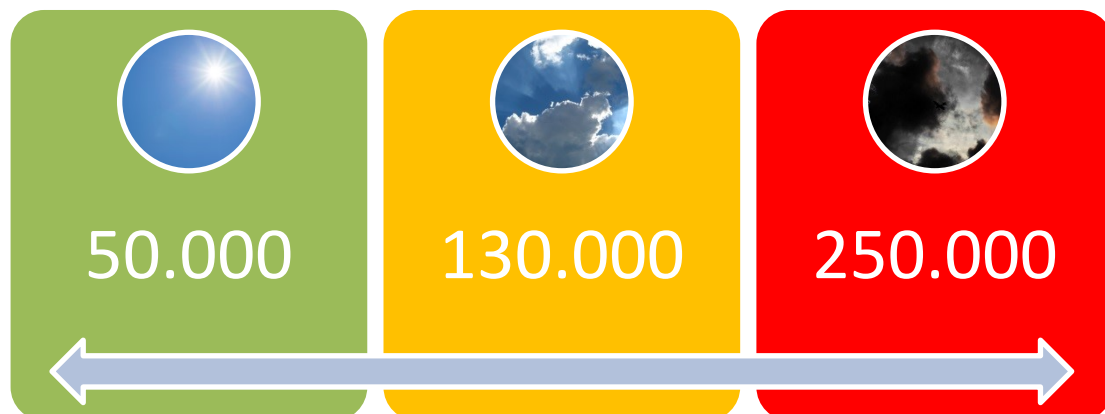
Onze risico-inschatting is voor het midden scenario gedaald met 30.000 euro omdat we onze inschatting voor schade claims/juridische procedures als gevolg van ICT volledig meegenomen is bij het risico aanspreekbaarheid en juridische procedures.

Acties (beheersmaatregelen):

1. In het Informatieplan zijn de onderwerpen Privacy, Omgevingswet, de verhuizing en de samenwerkingsverbanden opgenomen als deelprogramma's en –projecten.
2. Wij zijn aangesloten bij de informatiebeveiligingsdienst voor gemeente (IBD) en zijn gestart om de Baseline Informatiebeveiliging Nederlandse Gemeenten (BIG) te implementeren. De BIG omvat o.a. een totaalpakket aan informatiebeveiligingsbeheersingmaatregelen die voor iedere gemeente noodzakelijk is om te implementeren. In het kader van de BIG hebben wij de volgende maatregelen genomen.
  - Er wordt jaarlijks een uitwijktest uitgevoerd.
  - Er wordt jaarlijks ook een penetratietest op ons netwerk uitvoeren om te toetsen of we voldoende beveiligd zijn tegen de risico's van hacken.
  - Er is een protocol voor het melden van datalekken vastgesteld en aan alle medewerkers bekend gemaakt.

Risicobedragen en risicoscore

9. Verstrekte leningen & garanties

Paragraaf: financiering

Portefeuillehouder: Wethouder Vos

Omschrijving risico:

Het verstrekken van leningen en gemeentegaranties aan instellingen houdt in dat de gemeente risico loopt. Het niet nakomen van de financiële verplichtingen kan leiden tot een situatie waarbij de gemeente wordt aangesproken op de garantstelling of haar verstrekte lening moet afwaarderen.

Lening aan de Groene Belevenis

Stichting De Groene Belevenis heeft een lening van € 92.000 van ons ontvangen bij de verzelfstandiging. Eind 2017 had de Groene Belevenis een negatief eigen vermogen. Bij verzelfstandiging is afgesproken dat de stichting geen eigen vermogen mocht opbouwen en is voor deze leenconstructie hebben gekozen. De Groene Belevenis houdt binnen haar begroting rekening met de jaarlijkse terugbetalingen binnen de afgesproken termijn (10 jaar). We houden rekening mee met het risico dat de stichting onvoldoende aanvullende inkomsten verwerft om aan haar aflossingsverplichtingen te voldoen.

Ontwikkeling risico

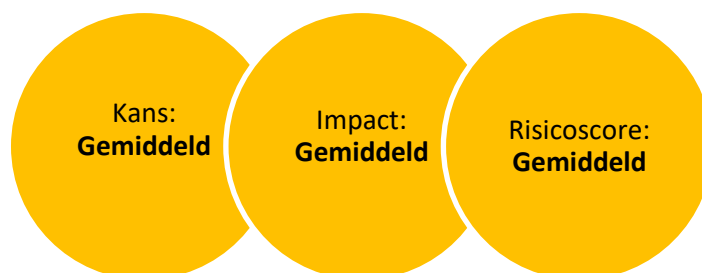
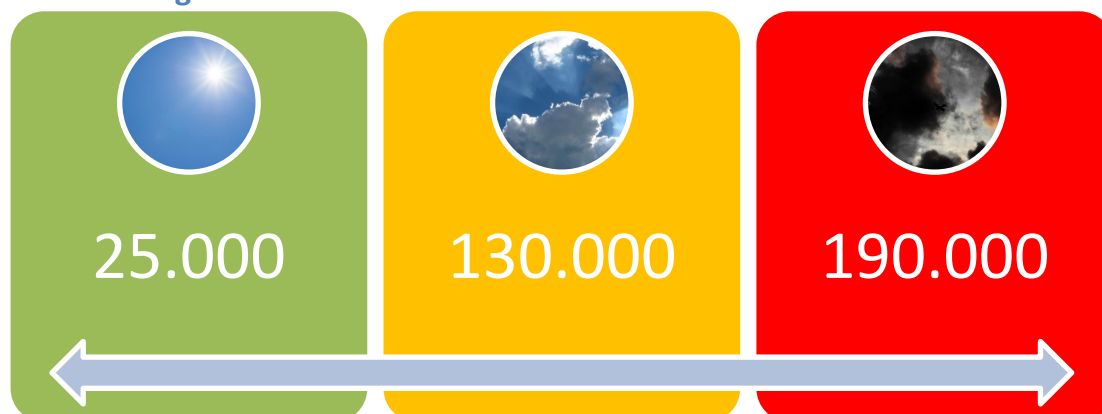
Door het verstrekken van een gemeentegarantie van € 1,7 miljoen aan VvE de Hamershof is het totaal van gemeentegaranties toegenomen waarmee het risicobedrag voor het midden scenario stijgt met € 40.000,-.

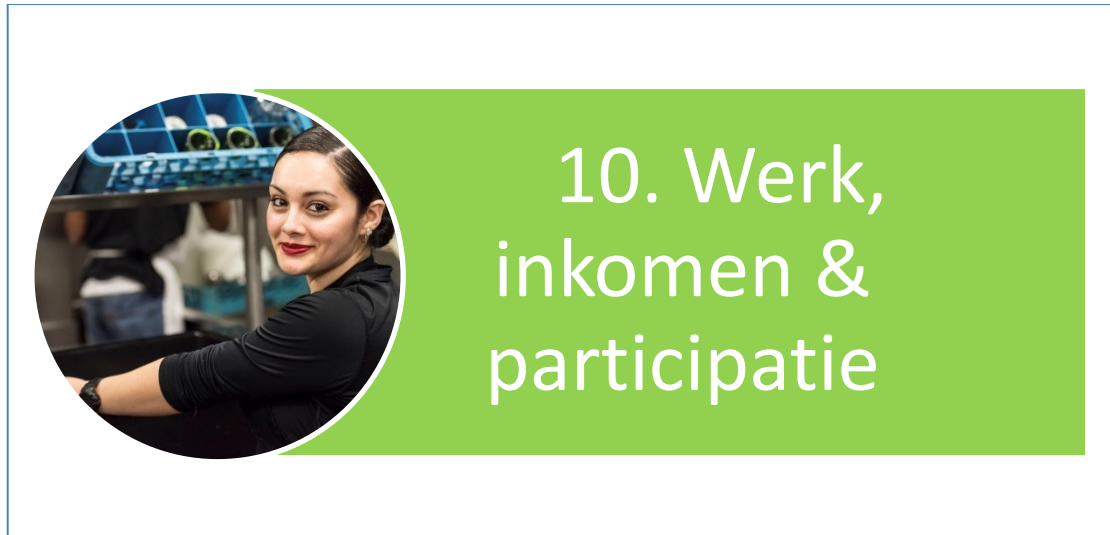
Acties (beheersmaatregelen):

1. Regelmatig beoordelen wij de financiële positie van de betreffende organisaties. Het risico op de garanties wordt overigens beperkt door de vestiging van het hypotheekrecht op betreffende accommodaties ten gunste van de gemeente.

2. Voor de gemeentegarantie aan VvE de Hamershof gaan we de volgende beheersmaatregelen implementeren. Het aanhouden van een buffer van € 200.000 door de VvE op een geblokkeerde bankrekening. Medeborgstelling door de provincie Utrecht. De mogelijkheid van regresrecht door verpanding van de servicekosten
3. Wij monitoren elk kwartaal de mate waarmee Stichting De Groene Belevnis aanvullende inkomsten verwerft.

Risicobedragen en risicoscore

Programma: Domein Samenleving
Portefeuillehouder: Wethouder Kiel

Omschrijving risico:

Open eindregeling bijstand

De ontwikkeling van het aantal bijstand cliënten is een onzekerheid (open eindregeling). Het risico wordt overigens deels ondervangen door de vangnetregeling die het rijk heeft ingesteld. Daarbij kan het meerdere boven 105% van de rijksbijdrage door het Rijk gedeeltelijk aanvullend worden gecompenseerd indien wordt voldaan aan een aantal criteria.

Bijzondere bijstand

Ondanks dat het aantal bijstandsccliënten gelijk blijft zien we een toename in de bestedingen voor bijzondere bijstand. Met name stijgen de kosten voor bewindvoering.

Collectieve zorgverzekering

Menzis heeft het contract voor de collectieve zorgverzekering opgezegd. Het moment van beëindiging is uiterlijk 1-1-2020. Hiermee hebben we tijd om een nieuwe aanbieder te vinden. Of er nieuwe aanbieders op de markt zijn of dat er naar alternatieve mogelijkheden gezocht moet worden, en met welke kosten dit gepaard gaat, zal nader onderzoek in het najaar van 2018 moeten uitwijzen.

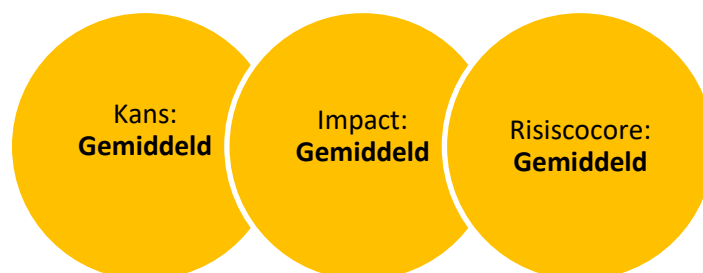
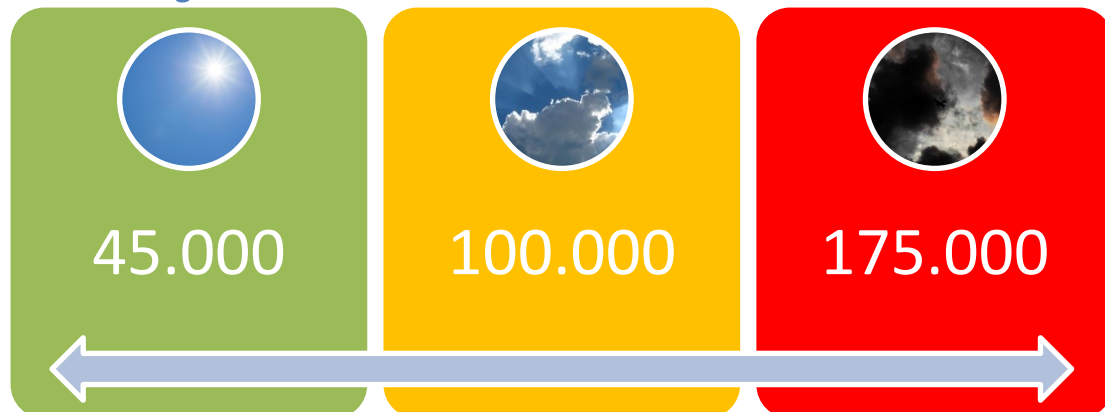
Ontwikkeling risico

Het risico op het uitblijven van compensatie WSW is vervallen ten opzichte van de vorige monitor vervallen. Daartegen is het risico op kostenoverschrijding voor de bijzondere bijstand toegenomen. Hierdoor is onze risico-inschatting per saldo gelijk gebleven.

Acties (beheersmaatregelen):

1. Wij zullen de ontwikkeling van de kosten nauwlettend blijven monitoren en bijsturen indien dit noodzakelijk mocht zijn.
2. De ontwikkelingen bij de bijstand (o.a. in-/uitstroom) worden nauwlettend en permanent gevolgd.
3. Ter compensatie van een mogelijk tekort doen we beroep op de Vangnetuitkering vanuit het Rijk.

Risicobedragen en risicoscore

11. Verbonden en gerelateerde partijen

Paragraaf: Verbonden partijen
Portefeuillehouder: College

Omschrijving risico:

Het deelnemen aan gemeenschappelijke regelingen betekent het gedeeltelijk inleveren van autonomie op de betreffende (beleids)terreinen. Besluiten met financiële gevolgen worden genomen door een bovengemeentelijk bestuursorgaan en zijn bindend voor alle deelnemende gemeenten. Leusden kan besluiten met betrekking tot nieuw beleid niet zelfstandig beïnvloeden, met als gevolg dat de financiële consequenties dan als voldongen feit in de begroting moeten worden verwerkt.

Samenwerkingsrelaties

De gemeente werkt actief aan het verbeteren van samenwerkingsrelaties (gerelateerde partijen). Een risico vormen de ontvlechtingkosten indien en zodra er personele capaciteit overgaat naar een samenwerkingsverband. In dat geval zal de gemeente een deel van de overheadkosten - die eerder nog konden worden toegerekend - niet op korte termijn kwijt raken. Ook kunnen kosten ontstaan die te maken hebben met de aanloop naar de nieuwe organisatie en de inzet van een sociaal plan voor het personeel. Daarnaast vergt samenwerking investeringen op het gebied van ICT zoals bijvoorbeeld het digitaliseren van dossiers en het op een veilige manier aan elkaar koppelen van systemen. Wanneer dit leidt tot vertraging in de werkprocessen, kan dit leiden tot bezwaar- en beroepsprocedures.

Uitvoeringsorganisatie Sociaal Domein/gastheerschap Amersfoort

Amersfoort en Leusden zijn met elkaar in overleg over een herziene tariefstelling van dienstverlening door Amersfoort voor Leusden op het gebied van Werk en inkomen. Amersfoort wil graag aansluiten bij bestaande Amersfoortse tarieven (zoals die ook voor zorgproducten berekend worden) met een vast uurtarief inclusief alle overhead. Hierdoor wordt een stijging van lasten voorzien vanaf 2019, maar nog niet duidelijk is in welke mate.

De uitvoeringskosten voor de Zorgadministratie zijn de laatste jaren fors toegenomen. Om de Zorgadministratie op een andere meer efficiëntere wijze te organiseren waardoor de uitvoeringskosten omlaag kunnen worden gebracht is het streven om de zorgadministratie uit te besteden aan een commerciële partij. Hierbij zal sprake zijn van incidentele frictie- en implementatiekosten. Het is de inschatting dat deze kosten binnen 4 jaar terugverdiend worden door lagere uitvoeringskosten.

RUD, uitvoering asbesttaken

De gemeente heeft met de RUD voor de jaren 2018-2021 een DVO afgesloten. Bij het sluiten van deze DVO was nog geen duidelijkheid over het milieutoezicht op asbestsaneringen ten aanzien van de productomschrijving, kwaliteit, kentallen en aantallen. Het betreft een taak die op dit moment door de gemeente zelf wordt uitgevoerd (Bouw- en woningtoezicht) en volgens het Besluit omgevingsrecht verplicht bij de omgevingsdienst moet worden ondergebracht. Inmiddels is een pilot uitgevoerd bij een aantal gemeenten om zicht op de basistaak te krijgen. Er is nog geen duidelijkheid over de kosten die de RUD in rekening gaat brengen. Vermoedelijk zijn er wel meerkosten t.o.v. taakuitvoering door de gemeente. Daarnaast zal komende jaren de werkvoorraad toenemen i.v.m. het verbod op asbestdaken per 2024.

Ontwikkeling risico

Onze risico-inschatting is niet gewijzigd.

Acties (beheersmaatregelen):

Tijdig rapporteren door college aan de Raad van relevante ontwikkelingen zoals het aangaan of beëindigen van overeenkomsten met verbonden partijen, wijzigingen in de doelstellingen of nieuwe financiële risico's.

Risicobedragen en risicoscore

12. Pensioenen & wachtgelden wethouders

Programma/paragraaf: Domein Bestuur
Portefeuillehouder: Burgemeester Bouwmeester

Omschrijving risico:

Gemeenten zijn eigenrisicodragers ten aanzien van de pensioenrechten van hun politieke ambtsdragers. Dit houdt in dat zij de opgebouwde pensioenen over de periode dat een wethouder actief is, alsmede over de wachtgeldperiode, zelf uitbetalen en daarmee samenhangende risico's zelf dragen. Toekomstige pensioenaanspraken van wethouders worden gedekt uit de voorziening wethouder pensioenen. De hoogte van deze voorziening wordt elk jaar opnieuw berekend. Ten aanzien van deze voorziening lopen wij het risico dat er een lange tijd pensioen uitbetaald moet worden, indien wethouders ouder worden dan waar volgens de sterftetabellen van uit is gegaan. Dit is het zogenaamde langlevensrisico.

Daarnaast moet de opgebouwde reserve renderen zodat de gemeente het doelvermogen bij elkaar heeft op de pensioengerechtigde leeftijd van de wethouder. Een gemeente is hiervoor minder toegerust dan bijvoorbeeld het ABP vanwege het verplichte schatkistbankieren. De laatste jaren zijn extra stortingen noodzakelijk gebleken vanwege een toenemende levensverwachting en de verlaging van de rekenrente. Vooral de daling van de gehanteerde rekenrente voor de toekomstige gepensioneerde wethouders als gevolg van de dalende rente op de kapitaalmarkt heeft grote invloed gehad op de waardering van de voorziening.

Wachtgeld wethouders

Om wethouders te beschermen tegen de gevolgen van werkloosheid na het wethouderschap geldt een wachtgeldregeling. Na het wethouderschap ontvangt een wethouder een Appa-ontslaguitkering, tenzij de pensioengerechtigde leeftijd is bereikt. Dit is geregeld in de Algemene pensioenwet politieke ambtsdragers (Appa).

Tot slot is er het arbeidsongeschiktheidsrisico van een actieve wethouder. Zolang de (oud)wethouder arbeidsongeschikt blijft, heeft hij onder voorwaarden recht op doorbetaling van zijn wedde en wachtgeld en eventueel ook op een verlenging van de uitkering van het wachtgeld.

Ontwikkeling risico

Onze risico-inschatting is afgenomen omdat de wachtgeldverplichting bij de najaarsnota financieel wordt verwerkt en hiermee vervalt als risico.

Acties (beheersmaatregelen):

Bij het opstellen van de jaarrekening zal, op basis van actuariële waarde berekeningen, de voorziening wethouder pensioenen geactualiseerd worden.

Risicobedragen en risicoscore

Programma: Diverse programma's
Portefeuillehouder: Wethouder Vos

Omschrijving risico:

Vennootschapsbelasting

Per 1 januari 2016 is de vennootschapsbelastingplicht (VPB-plicht) voor overheidsondernemingen in werking getreden. De inventarisatie van de activiteiten welke een onderneming vormen en of deze activiteiten wel of niet onder de VPB-plicht vallen is grotendeels afgerond. Wij schatten in dat de invoering van de VPB voor de algemene dienst geen grote financiële consequenties heeft. Het gaat echter om nieuwe wetgeving voor de gemeente en landelijk wordt nog over bepaalde onderwerpen overleg gepleegd over de interpretatie van de wet. Hierdoor bestaat het risico dat in de inschatting gemaakte keuzes wellicht moeten worden herzien en we toch sprake zal zijn van fiscale winst en af te dragen vennootschapsbelasting.

Werkkostenregeling

De werkkostenregeling geldt voor alle vergoedingen, verstrekkingen en ter beschikking gestelde voorzieningen die tot het loon uit tegenwoordige dienstbetrekking horen. Op grond van de werkkostenregeling kunnen vergoedingen en verstrekkingen, tot 1,2% van het fiscale loon, onbelast aan werknemers verstrekt worden. Wordt deze forfaitaire ruimte overschreden dan betaald de werkgever over het meerdere 80% eindheffing.

BTW sportvrijstelling

Het Kabinet heeft ingezet op uitbreiding van de btw-sportvrijstelling. Het geven van gelegenheid tot sportbeoefening zonder winstoogmerk is met ingang van 1 januari 2019 niet meer belast met btw. De dienstverlening van gemeenten en sportstichtingen die bestaat uit het geven van gelegenheid tot sportbeoefening wordt met ingang van 1 januari 2019 vrijgesteld van de heffing van btw. Gemeenten hoeven geen btw meer in rekening te brengen aan de sportverenigingen maar hebben ook geen recht meer op aftrek van btw via de btw-aangifte. De btw op de kosten van de bouw, onderhoud, renovatie en exploitatie van sportaccommodaties

wordt een kostenpost voor gemeenten. Gemeenten worden geheel of gedeeltelijk gecompenseerd voor de btw-schade via de sport-compensatieregeling c.q. SPUK. Opgave van de geraamde uitgaven sport (17,5% van de kosten incl btw) vindt per 1-12-2018 plaats en zal na afloop van het jaar via verrekend worden via het rijk. Hiervoor is € 152 miljoen beschikbaar bij het rijk als plafond) Bij hogere declaratie wordt per rato verdeeld. Met het SPUK bedrag wordt de btw die weg valt in vooraf trek gecompenseerd. Na 5 jaar wordt de SPUK compensatieregeling (vermoedelijk) onderdeel van de Algemene Uitkering. Indien er landelijk méér gedeclareerd wordt dan het door het Rijk gehanteerde plafondbedrag van € 152 mln kan de definitieve toekenning achterblijven bij de bevoorschotting. De begroting 2019 is opgesteld vanuit de budgettair neutrale gedachte, maar pas medio 2020 (uiterlijk 31 januari 2021) wordt de definitieve subsidie vastgesteld.

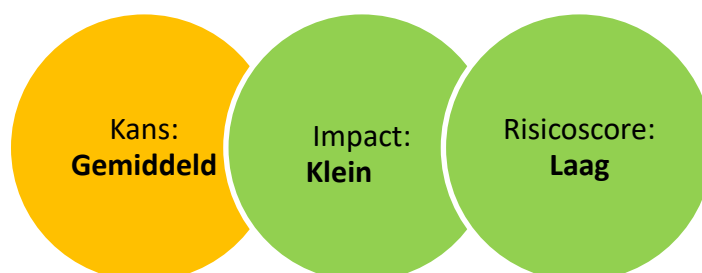
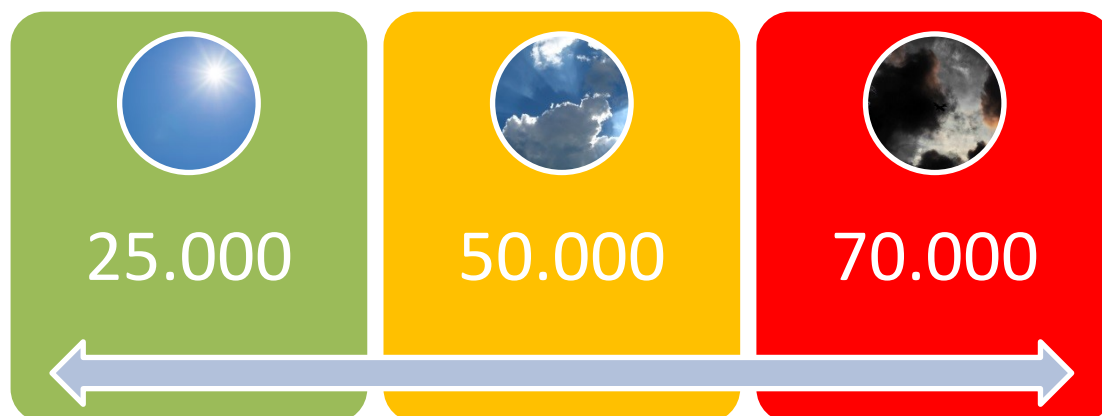
Ontwikkeling risico

Onze risico-inschatting is niet gewijzigd.

Acties (beheersmaatregelen):

1. Wij monitoren voor de werkkostenregeling periodiek of we binnen de forfaitaire ruimte blijven.
2. We maken gebruik van ons Tax Control Framework (TCF). Het TCF is een samenstel van processen en interne beheersingsmaatregelen dat ervoor moet zorgen dat de fiscale risico's van de gemeente bekend zijn en beheerst worden.

Risicobedragen en risicoscore

14. Leerlingen- vervoer

Programma: domein Samenleving
Portefeuillehouder: wethouder Kiel

Omschrijving risico:

De gemeente is wettelijk verplicht om een adequaat systeem van leerlingenvervoer aan te bieden. De kosten van het vervoer zijn sterk afhankelijk van het aantal leerlingen, het aantal ritten en de bestemming van deze ritten.

Acties (beheersmaatregelen):

De ontwikkelingen van leerlingenaantallen en vervoerskilometers blijven we actief volgen. Hiernaast zal de realisering van Passend Onderwijs de komende jaren een demping moeten opleveren voor het leerlingenvervoer, omdat meer leerlingen thuisnabij onderwijs zal worden geboden en hiermee voor een aantal kinderen het leerlingenvervoer kan vervallen.

Ontwikkeling risico

Onze risico-inschatting is op basis van de jaarrekeningcijfers 2017 positief bijgesteld voor het midden scenario.

Risicobedragen en risicoscore

